

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

13. října 2011 *

Ve věci C-439/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím cour d'appel de Paris (Francie) ze dne 29. října 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 10. listopadu 2009, v řízení

Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS

proti

Président de l'Autorité de la concurrence,

Ministre de l'Économie, de l'Industrie et de l'Emploi,

za přítomnosti:

Ministère public,

* Jednací jazyk: francouzština.

Evropské komise,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, E. Juhász (zpravodaj), G. Arestis, T. von Danwitz a D. Šváby, soudci,

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: R. Șereș, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. listopadu 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS J. Philippem, advokátem,
- za président de l'Autorité de la concurrence B. Lasserrem a F. Zivym, jakož i I. Luc a L. Gauthier-Lescop,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem a J. Gstalterem, jako zmocněnci,

- za italskou vládu M. Massella Ducci Terim, avvocato dello Stato,

- za polskou vládu M. Szpunarem, jako zmocněncem,

- za Evropskou komisi P.J.O. Van Nuffelem a A. Bouquetem, jako zmocněnci,

- za Autorité de surveillance AELE O. Einarssonem a F. Simonetti, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. března 2011,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 81 odst. 1 a 3 ES a nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 ze dne 22. prosince 1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. L 336, s. 21; Zvl. vyd. 08/01, s. 364).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o žalobě, kterou se společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS (dále jen „Pierre Fabre Dermo-Cosmétique“) domáhá zrušení a podpůrně změny rozhodnutí Conseil de la concurrence (Rada pro hospodářskou soutěž) [ode dne 13. ledna 2009 Autorité de la concurrence (Úřad pro hospodářskou soutěž)] č. 08-D-25 ze dne 29. října 2008 (dále jen „sporné rozhodnutí“), ve věci zákazu internetového prodeje svých kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny, jež společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique uložila ve svých smlouvách o selektivní distribuci jí schváleným distributorům, a to v rozporu s ustanoveními článku L. 420-1 obchodního zákoníku a článku 81 ES.

Právní rámec

Unijní právní úprava

- 3 Desátý bod odůvodnění nařízení č. 2790/1999 stanoví:

„Toto nařízení nesmí znamenat výjimku pro vertikální dohody obsahující omezení, která nejsou nezbytná k dosažení výše uvedených příznivých účinků; především pro vertikální dohody obsahující některé druhy omezení se závažnými omezeními pro hospodářskou soutěž, jakými jsou stanovení nejnižších nebo pevných prodejních cen nebo některé typy územní ochrany. Pro tato omezení nesmí platit bloková výjimka uvedená v tomto nařízení, bez ohledu na podíl dotyčných podniků na trhu.“

- 4 Článek 1 písm. d) nařízení č. 2790/1999 definuje „systém selektivní distribuce“ jako „distribuční systém, ve kterém se dodavatel zavazuje přímo nebo nepřímo k prodeji smluvního zboží nebo služeb pouze distributorům vybraným na základě stanovených kritérií a ve kterém se tito distributoři zavazují, že nebudou prodávat toto zboží nebo tyto služby neschváleným distributorům“.
- 5 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 2790/1999 uvádí:

„Podle článku 81 odst. 3 Smlouvy [čl. 101 odst. 3 SFEU] a s výhradou ustanovení tohoto nařízení, se čl. 81 odst. 1 Smlouvy [čl. 101 odst. 1 SFEU] prohlašuje za nepoužitelný pro dohody nebo pro jednání ve vzájemné shodě uzavřené mezi dvěma nebo více podniky, z nichž každý jedná pro účely dohody, na různé úrovni výrobního nebo distribučního řetězce, a které se týkají podmínek, za kterých mohou strany nakupovat, prodávat nebo dále prodávat určité zboží nebo služby (dále jen ‚vertikální dohody‘).

Toto udělení výjimky se uplatňuje v míře, v jaké tyto dohody obsahují omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 81 odst. 1 [čl. 101 odst. 1 SFEU] (dále jen ‚vertikální omezení‘):“

- 6 Podle čl. 3 odst. 1 téhož nařízení se „[...] výjimka uvedená v článku 2 použije za podmínky, že podíl trhu ovládaného dodavatelem [dodavatelův podíl na trhu] nepřesahuje 30 % relevantního trhu, na kterém dodavatel prodává smluvní zboží a služby“.

- 7 Článek 4 nařízení č. 2790/1999 stanoví, že výjimka ze zákazu stanoveného v čl. 81 odst. 1 ES [čl. 101 odst. 1 SFEU] se nevztahuje na vertikální dohody, jejichž účelem je přímo nebo nepřímo, samostatně nebo společně s jinými faktory pod kontrolou stran:

„[...]

- c) omezení aktivního nebo pasivního prodeje konečným uživatelům členy systému selektivní distribuce, kteří působí na trhu jako maloobchodníci, aniž je dotčena možnost zakázat členovi tohoto systému působit mimo schválené místo podniku;

[...]“

Vnitrostátní právní úprava

- 8 Článek L. 420-1 francouzského obchodního zákoníku stanoví:

„Jednání ve vzájemné shodě, dohody, výslovné či tiché kartely nebo sdružení podniků, jejichž účelem je nebo jejichž důsledkem může být vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže na daném trhu, jsou zakázané, a to i v případě, že k nim dochází přímo nebo nepřímo prostřednictvím společnosti skupiny usazené mimo území Francie, zejména tehdy, když:

- 1° omezují přístup na trh či volnou hospodářskou soutěž jiných podniků;

2° brání stanovení cen působením trhu tím, že uměle podporují jejich nárůst či pokles;

3° omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, investice nebo technický pokrok;

4° rozdělují trhy nebo zdroje zásobování.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 9 Společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique je jednou ze společností skupiny Pierre Fabre. Jejím předmětem činnosti je výroba a uvádění na trh kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny. Uvedená společnost má několik dceřinných společností, mezi něž patří zejména laboratoře Klorane, Ducray, Galénic a Avène, jejichž kosmetické výrobky a výrobky osobní hygieny jsou pod těmito značkami prodávány na francouzském i evropském trhu převážně prostřednictvím farmaceutů.
- 10 Předmětnými výrobky jsou kosmetické výrobky a výrobky osobní hygieny, které nespádají do kategorie léčivých přípravků, a nevztahuje se na ně tedy farmaceutický monopol upravený zákonem o veřejném zdraví.
- 11 V roce 2007 měla skupina Pierre Fabre 20% podíl na francouzském trhu těchto výrobků.

- 12 Smlouvy o distribuci uvedených výrobků v případě značek Klorane, Ducray, Galénic a Avène uvádí, že k prodeji musí docházet výhradně ve fyzicky existujících prostorách za přítomnosti diplomovaného farmaceuta.
- 13 Články 1.1 a 1.2 všeobecných podmínek distribuce a prodeje těchto značek uvádí:

„Schválený distributor musí prokázat, že v jeho prodejně bude po celou prodejní dobu stále fyzicky přítomna alespoň jedna osoba, která má speciální kvalifikaci na to, aby:

si osvojila dokonalou znalost technických a vědeckých vlastností výrobků [...], která je nezbytná pro řádné plnění povinností souvisejících s výkonem povolání [...]

pravidelně a nepřetržitě poskytovala spotřebiteli veškeré informace o správném používání výrobků [...]

na místě poskytla poradenství, který výrobek [...] nejlépe odpovídá konkrétnímu problému týkajícímu se hygieny nebo péče především o pleť, vlasy a nehty, který jí byl popsán.

Aby tato osoba mohla danou činnost vykonávat, musí být držitelem diplomu o dosažení kvalifikace farmaceuta, který byl vydán nebo uznán ve Francii [...].

Schválený distributor se musí zavázat, že výrobky bude vydávat [...] pouze v označených a zvláště určených prodejních místech [...].“

- 14 Tyto požadavky de facto vylučují jakoukoli formu internetového prodeje.
- 15 Rozhodnutím ze dne 27. června 2006 Autorité de la concurrence zahájil z moci úřední šetření praktik používaných v odvětví distribuce kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny.
- 16 Rozhodnutím č. 07-D-07 ze dne 8. března 2007 Autorité de la concurrence přijal závazky, které navrhly všechny dotčené podniky – s výjimkou společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique – a které spočívaly v úpravě jejich smluv o selektivní distribuci tak, aby členové jejich sítě mohli za určitých podmínek prodávat jejich výrobky na internetu, a uložil uvedeným podnikům povinnost tyto závazky splnit. Pokud jde o společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, řízení zahájené proti této společnosti pokračovalo.
- 17 V průběhu správního řízení společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique vysvětlila, že dotčené výrobky svou povahou vyžadují fyzickou přítomnost diplomovaného farmaceuta na prodejním místě po celou prodejní dobu, aby zákazník mohl za všech okolností na požádání obdržet od specialisty personalizovanou radu založenou na přímém prohlédnutí jeho pleti, vlasů nebo pokožky hlavy.
- 18 Vzhledem k možnému vlivu na obchod mezi členskými státy Autorité de la concurrence analyzoval dotčené praktiky z pohledu ustanovení francouzského práva v oblasti hospodářské soutěže a unijního práva.
- 19 Autorité de la concurrence ve sporném rozhodnutí nejprve uvedl, že tento zákaz internetového prodeje představuje omezení svobody podnikání distributorů společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, jelikož vylučuje jeden ze způsobů uvádění výrobků této společnosti na trh. Tento zákaz navíc omezuje volbu spotřebitelů, kteří chtějí nakupovat přes internet, a konečně brání prodeji konečným kupujícím, kteří se nenachází ve „fyzické“ spádové oblasti schváleného distributora. Podle uvedeného

orgánu je účelem tohoto omezení nutně omezení hospodářské soutěže, které se přidává k omezení vyplývajícimu ze samotné volby systému selektivní distribuce účinné výrobcem, který tak omezuje počet distributorů oprávněných k distribuci výrobku a brání distributorům prodávat výrobek neschváleným distributorům.

- 20 Vzhledem k tomu, že podíl společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique na trhu byl nižší než 30 %, Autorité de la concurrence zkoumal, zda se na praktiky omezující hospodářskou soutěž může vztahovat bloková výjimka podle nařízení č. 2790/1999. Ale i když toto nařízení praktiku spočívající v zákazu internetového prodeje výslovně neuvádí, rovná se tato podle názoru uvedeného úřadu zákazu aktivního a pasivního prodeje. Tato praktika proto spadá podle jeho názoru pod čl. 4 písm. c) uvedeného nařízení, který vylučuje použití automatické blokové výjimky na omezení aktivního a pasivního prodeje členy systému selektivní distribuce.
- 21 Zákaz internetového prodeje podle Autorité de la concurrence nesplňuje podmínky pro použití výjimky stanovené v čl. 4 písm. c) nařízení č. 2790/1999, který stanoví, že těmito omezeními prodeje není dotčena možnost zakázat členovi tohoto systému působit „mimo schválené místo podniku“. Internet totiž není podle názoru uvedeného úřadu místem uvádění na trh, nýbrž alternativním způsobem prodeje, který vedle přímého prodeje v obchodě či zásilkového prodeje využívají distributoři sítě disponující fyzicky existujícími prodejními místy.
- 22 Autorité de la concurrence kromě toho uvedl, že společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique neprokázala, že se na ni může vztahovat individuální výjimka podle čl. 81 odst. 3 ES a čl. L. 420-4 odst. 1 obchodního zákoníku.

- 23 Uvedený orgán v tomto ohledu odmítl argument společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, že dotčený zákaz internetového prodeje přispívá ke zlepšení distribuce dermokosmetických výrobků a předchází riziku padělání a parazitování mezi schválenými lékárnami. Výběr systému selektivní distribuce s přítomností farmaceuta na prodejních místech uskutečněný společností Pierre Fabre Dermo-Cosmétique zajišťuje, že poradenská služba je poskytována ve všech schválených lékárnách a každá z těchto lékáren nese příslušné náklady.
- 24 Autorité de la concurrence v reakci na argument společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ohledně nutnosti fyzické přítomnosti farmaceuta při nákupu jednoho z dotčených výrobků v zájmu zaručení spokojenosti spotřebitele nejprve uvedl, že dotčené výrobky nejsou léčivými přípravky. Zvláštní právní úprava, která se na ně vztahuje, se tak podle názoru uvedeného úřadu týká norem, které se uplatní na jejich výrobu, a nikoliv na jejich distribuci, která je volná, stanovení diagnózy přitom není v pravomoci farmaceuta, ale je k tomu oprávněn pouze lékař. Autorité de la concurrence poté v případě dotčených výrobků použil judikaturu Deutscher Apothekerverband (rozsudek ze dne 11. prosince 2003, C-322/01, Recueil, s. 14887), týkající se omezení distribuce léčivých přípravků, které nejsou vázány na lékařský předpis, přes internet.
- 25 Podle Autorité de la concurrence společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique nadto neprokazuje, jakým způsobem vizuální kontakt mezi farmaceutem a uživateli výrobku umožňuje zajistit tzv. „cosmetovigilance“ (systém sledování a evidence nežádoucích účinků kosmetických přípravků), v rámci které mají zdravotničtí pracovníci povinnost zjišťovat a hlásit nežádoucí účinky kosmetických výrobků. Negativní účinky dotčených výrobků se totiž mohou projevit až po použití výrobku, a nikoliv v okamžiku jeho nákupu. V případě problémů souvisejících s jeho používáním se podle názoru uvedeného úřadu pacient spíše poradí s lékařem.
- 26 Autorité de la concurrence v reakci na poslední argument společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique nepovažoval skutečnost, že distribuce přes internet nevede k poklesu cen, za relevantní. Prospěch spotřebitele spočívá nejen v poklesu cen, ale i ve

zlepšení služeb nabízených distributory, mezi něž patří zejména možnost objednat si výrobky na dálku – bez časového omezení – se snadným přístupem k informacím o výrobcích a s možností porovnat ceny.

27 Autorité de la concurrence tak dospěl k závěru, že zákaz prodávat prostřednictvím internetu, který společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique uložila svým schváleným distributorům, představuje omezení hospodářské soutěže v rozporu s článkem 81 ES a článkem L. 420-1 obchodního zákoníku, a přikázal uvedené společnosti, aby ze svých smluv o selektivní distribuci odstranila veškeré klauzule představující zákaz internetového prodeje jejich kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny, a výslovně v těchto smlouvách pro své distributory stanovila možnost tento způsob distribuce použít. Společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique byla uložena pokuta ve výši 17 000 eur.

28 Dne 24. prosince 2008 společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique podala žalobu ke cour d'appel de Paris, kterou se domáhala zrušení a podpůrně změny sporného rozhodnutí. Společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique současně podala k prvnímu předsedovi tohoto soudu návrh na odklad vykonatelnosti sporného rozhodnutí. Na podporu své žaloby společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique především uvedla, že sporné rozhodnutí je stíženo vadou spočívající v nesprávném právním posouzení, jelikož vyloučilo možnost použít na spornou praxi jak blokovanou výjimku podle nařízení č. 2790/1999, tak individuální výjimku podle čl. 81 odst. 3 ES.

29 Dne 18. února 2009 první předseda cour d'appel de Paris nařídil odklad vykonatelnosti příkazů, které Autorité de la concurrence uložil společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, do doby, než předkládající soud rozhodne o opodstatněnosti žaloby.

- 30 Cour d'appel de Paris ve svém předkládacím rozhodnutí poté, co připomněl odůvodnění sporného rozhodnutí a obsah písemného vyjádření, které Evropská komise předložila podle čl. 15 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. L 1, s. 1), nicméně uvedl, že pokyny Komise ani stanovisko tohoto orgánu nejsou pro vnitrostátní soudy závazné.
- 31 Za těchto podmínek se cour d'appel de Paris rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„[P]ředstavuje obecný a absolutní zákaz internetového prodeje smluvních výrobků konečným uživatelům, uložený schváleným distributorům v rámci selektivní distribuční sítě, skutečně tvrdé omezení, jehož účelem je omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 81 odst. 1 Smlouvy o ES [čl. 101 odst. 1 SFEU], na něž se nevztahuje bloková výjimka podle nařízení č. 2790/1999, avšak mohla by se na ně případně vztahovat individuální výjimka podle čl. 81 odst. 3 Smlouvy o ES [čl. 101 odst. 3 SFEU]?“

K předběžné otázce

- 32 Úvodem je třeba poznamenat, že článek 101 SFEU ani nařízení č. 2790/1999 neodkazují na pojem tvrdé omezení hospodářské soutěže.

- 33 Za těchto podmínek musí být předběžná otázka chápána v tom smyslu, že její podstatou je zprv, zda smluvní klauzule dotčená ve sporu v původním řízení představuje omezení hospodářské soutěže „na základě účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, zadruhé, zda se na smlouvu o selektivní distribuci obsahující takovou klauzuli může – za předpokladu, že spadá do působnosti čl. 101 odst. 1 SFEU – vztahovat bloková výjimka stanovená v nařízení č. 2790/1999, a zatřetí, zda by se v případě, že se bloková výjimka nepoužije, mohla na uvedenou smlouvu nicméně vztahovat výjimka upravená v čl. 101 odst. 3 SFEU.

Ke kvalifikaci omezení vyplývajícího ze sporné smluvní klauzule jako omezení hospodářské soutěže na základě účelu

- 34 Úvodem je třeba připomenout, že k tomu, aby dohoda spadala pod zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU, musí být „jejím účelem nebo důsledkem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu“. Podle judikatury ustálené od rozsudku ze dne 30. června 1966, LTM (56/65, Recueil, s. 337), vede alternativní povaha této podmínky vyznačená spojkou „nebo“ k tomu, že musí být nejprve posouzen samotný účel dohody s ohledem na hospodářský kontext, ve kterém má být uplatňována. Jestliže je protisoutěžní účel dohody prokázán, není třeba zkoumat její účinky na hospodářskou soutěž (viz rozsudek ze dne 6. října 2009, GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Sb. rozh. s. I-9291, bod 55 a citovaná judikatura).
- 35 Pro posouzení toho, zda dotčená smluvní klauzule omezuje hospodářskou soutěž „na základě účelu“, je třeba se soustředit na znění klauzule, na cíle, kterých má dosáhnout, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého zapadá (viz výše uvedený rozsudek GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další, bod 58 a citovaná judikatura).

- 36 Dotčené smlouvy o selektivní distribuci v případě prodeje kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny značek Avène, Klorane, Galénic a Ducray stanoví, že k tomuto prodeji musí docházet ve fyzicky existujících prostorách, jejichž kritéria jsou přesně vymezena, a vždy za přítomnosti diplomovaného farmaceuta.
- 37 Podle předkládajícího soudu požadavek na povinnou přítomnost diplomovaného farmaceuta na fyzicky existujícím prodejním místě schváleným distributorům de facto zakazuje jakoukoli formu internetového prodeje.
- 38 Jak uvádí Komise, dotčená smluvní klauzule tím, že de facto vylučuje způsob uvádění výrobků na trh, který nevyžaduje fyzické přemístění zákazníka, značně omezuje možnost schváleného distributora prodávat smluvní výrobky zákazníkům nacházejícím se mimo jeho smluvní území nebo jeho oblast činnosti. Smluvní klauzule může tedy omezovat hospodářskou soutěž v tomto odvětví.
- 39 Pokud jde o dohody, které tvoří systém selektivní distribuce, Soudní dvůr již uvedl, že takové dohody nutně ovlivňují hospodářskou soutěž na společném trhu (rozsudek ze dne 25. října 1983, AEG-Telefunken v. Komise, 107/82, Recueil, s. 3151, bod 33). Takové dohody musí být v případě, že neexistuje objektivní odůvodnění, považovány za „omezení na základě účelu“.
- 40 Judikatura Soudního dvora však uznala, že existují legitimní požadavky, jako je udržování specializované obchodní sítě, která umožňuje poskytovat specifické služby, pokud se jedná o vysoce kvalitní a technicky náročné výrobky, které odůvodňují omezení cenové konkurence ve prospěch konkurence týkající se jiných než cenových faktorů. Systémy selektivní distribuce tedy proto, že směřují k dosažení legitimního

výsledku, který může zlepšit hospodářskou soutěž v oblasti, kde neprobíhá pouze na základě cenového faktoru, představují prvek hospodářské soutěže, který je v souladu s čl. 101 odst. 1 SFEU (výše uvedený rozsudek AEG-Telefunken v. Komise, bod 33).

- 41 Soudní dvůr v tomto ohledu již uvedl, že na zřízení takové sítě se nevztahuje zákaz stanovený v čl. 101 odst. 1 SFEU, pokud jsou další prodejci vybíráni na základě objektivních kritérií kvalitativní povahy, která jsou pro všechny potenciální další prodejce stanovena jednotně a nejsou používána diskriminačním způsobem, pokud vlastnosti dotčeného výrobku k zajištění jeho kvality a jeho správného využívání takovou distribuční sítí vyžadují a konečně pokud stanovená kritéria nepřekračují meze toho, co je nezbytné (rozsudky ze dne 25. října 1977, Metro SB-Großmärkte v. Komise, 26/76, Recueil, s. 1875, bod 20, a ze dne 11. prosince 1980, L'Oréal, 31/80, Recueil, s. 3775, body 15 a 16).
- 42 I když je věcí předkládajícího soudu, aby zkoumal, zda dotčená smluvní klauzule, jež de facto zakazuje všechny formy internetového prodeje, může být odůvodněna legitimním cílem, přísluší Soudnímu dvoru, aby mu za tímto účelem poskytl prvky výkladu unijního práva, které mu umožní věc rozhodnout (viz výše uvedený rozsudek L'Oréal, bod 14).
- 43 Je zajisté nesporné, že další prodejci jsou v rámci selektivní distribuční sítě společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique vybíráni na základě objektivních kritérií kvalitativní povahy, která jsou pro všechny potenciální další prodejce stanovena jednotně. Je však třeba ještě ověřit, zda omezení hospodářské soutěže sleduje přiměřeným způsobem legitimní cíle, které jsou v souladu s požadavky uvedenými v bodě 41 tohoto rozsudku.
- 44 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že Soudní dvůr s ohledem na svobody pohybu nepřijal argumenty týkající se nutnosti poskytnout zákazníkovi personalizované

poradenství a zajistit jeho ochranu proti nesprávnému používání výrobků – v rámci prodeje léčivých přípravků, které nejsou vázány na lékařský předpis, a očních čoček – k odůvodnění zákazu internetového prodeje (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Deutscher Apothekerverband, body 106, 107 a 112, a rozsudek ze dne 2. prosince 2010, Ker-Optika, C-108/09, Sb. rozh. s. I-12213, bod 76).

45 Společnost Pierre Fabre Dermo-Cosmétique odkazuje rovněž na nutnost zachovat prestižní image dotčených výrobků.

46 Cíl spočívající v zachování prestižní image nemůže představovat legitimní cíl pro omezení hospodářské soutěže, a nemůže tak být důvodem k tomu, aby se na smluvní klauzuli, která takový cíl sleduje, nevztahoval čl. 101 odst. 1 SFEU.

47 Na základě výše uvedených úvah je třeba na první část položené otázky odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že smluvní klauzule, která v rámci systému selektivní distribuce vyžaduje, aby k prodeji kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny docházelo ve fyzicky existujících prostorách za přítomnosti diplomovaného farmaceuta, a která má za následek zákaz použití internetu k tomuto prodeji, představuje omezení na základě účelu ve smyslu tohoto ustanovení, jestliže se po individuálním a konkrétním přezkumu znění i cíle této smluvní klauzule a právního i hospodářského kontextu, do kterého zapadá, s ohledem na vlastnosti dotčených výrobků jeví, že tato klauzule není objektivně odůvodněna.

K možnosti použití blokové nebo individuální výjimky

- 48 Pokud by se prokázalo, že dohoda nebo smluvní klauzule omezují hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, bude na předkládajícím soudu, aby přezkoumal, zda jsou splněny podmínky odstavce 3 tohoto článku.
- 49 Možnost podniku, aby se na něj individuálně vztahovala právní výjimka podle čl. 101 odst. 3 SFEU, vyplývá přímo ze Smlouvy. Tato možnost není zpochybněna v žádném vyjádření předloženém Soudnímu dvoru. Tuto možnost má i žalobkyně v původním řízení.
- 50 Avšak vzhledem k tomu, že Soudní dvůr nemá v tomto ohledu k dispozici dostatečné poznatky k posouzení toho, zda smlouva o selektivní distribuci splňuje podmínky čl. 101 odst. 3 SFEU, nemůže předkládajícímu soudu poskytnout další vodítka.
- 51 Pokud jde o možnost použít blokovou výjimku podle nařízení č. 2790/1999 na smlouvu o selektivní distribuci, je třeba uvést, že kategorie vertikálních dohod, na které může být tato výjimka použita, byly Komisí vymezeny v uvedeném nařízení na základě schválení Rady obsaženého v nařízení Rady č. 19/65/EHS ze dne 2. března 1965 o použití čl. [81] odst. 3 Smlouvy na určité kategorie dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. 1965, 36, s. 533; Zvl. vyd. 08/01, s. 11).
- 52 Podle článků 2 a 3 nařízení č. 2790/1999 se na dodavatele v rámci systému selektivní distribuce může v zásadě použít výjimka, pokud jeho podíl na trhu nepřesahuje 30%. Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že podíl společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique na trhu tuto hranici nepřesahuje. Toto nařízení však na základě

článku 2 nařízení č. 19/65 vyloučilo některé druhy omezení se závažnými důsledky pro hospodářskou soutěž, a to bez ohledu na podíl dotyčných podniků na trhu.

- 53 Z článku 4 písm. c) nařízení č. 2790/1999 tak vyplývá, že výjimka se nevztahuje na vertikální dohody, jejichž účelem je přímo nebo nepřímo, samostatně nebo společně s jinými faktory pod kontrolou stran omezení aktivního nebo pasivního prodeje konečným uživatelům členy systému selektivní distribuce, kteří působí na trhu jako maloobchodníci, aniž je dotčena možnost zakázat členovi tohoto systému působit mimo schválené místo podniku.
- 54 Účelem takové smluvní klauzule, jako je smluvní klauzule dotčená v původním řízení, jež *de facto* zakazuje internet jako způsob uvádění na trh, je přinejmenším omezení pasivního prodeje konečným uživatelům, kteří chtějí nakupovat přes internet a nachází se mimo fyzickou spádovou oblast daného člena systému selektivní distribuce.
- 55 Podle společnosti Pierre Fabre Dermo-Cosmétique však zákaz prodeje smluvních výrobků přes internet představuje zákaz působit mimo schválené místo podniku. Jelikož jsou tak podmínky pro použití výjimky stanovené na konci ustanovení uvedeného v bodě 53 splněny, uvedený článek 4 se na tuto společnost podle jejího názoru nevztahuje.
- 56 Je třeba konstatovat, že jelikož čl. 4 písm. c) nařízení č. 2790/1999 hovoří o „místě podniku“, vztahuje se pouze na prodejní místa, kde dochází k přímému prodeji. Vystává otázka, zda tento pojem může na základě širokého výkladu zahrnovat i místo, ze kterého jsou poskytovány služby internetového prodeje.

- 57 Co se týče této otázky, je třeba uvést, že jelikož má podnik za všech okolností možnost individuálně se dovolávat použitelnosti právní výjimky podle čl. 101 odst. 3 SFEU, čímž mohou být chráněna jeho práva, není namístě vykládat ustanovení, na základě kterých se na dohody nebo praktiky uplatní bloková výjimka, široce.
- 58 Takovou smluvní klauzuli, jako je smluvní klauzule dotčená v původním řízení, jež *de facto* zakazuje internet jako způsob uvádění na trh, tak nelze považovat za klauzuli zakazující členům dotyčného systému selektivní distribuce působit mimo schválené místo podniku ve smyslu čl. 4 písm. c) nařízení č. 2790/1999.
- 59 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou a třetí část položené otázky odpovědět tak, že čl. 4 písm. c) nařízení č. 2790/1999 musí být vykládán v tom smyslu, že bloková výjimka podle článku 2 uvedeného nařízení se nepoužije na smlouvu o selektivní distribuci, která obsahuje klauzuli, jež *de facto* zakazuje internet jako způsob uvádění smluvních výrobků na trh. Na takovou smlouvu se však může individuálně vztahovat výjimka upravená v čl. 101 odst. 3 SFEU, jsou-li naplněny podmínky tohoto ustanovení.

K nákladům řízení

- 60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že smluvní klauzule, která v rámci systému selektivní distribuce vyžaduje, aby k prodeji kosmetických výrobků a výrobků osobní hygieny docházelo ve fyzicky existujících prostorách za přítomnosti diplomovaného farmaceuta, a která má za následek zákaz použití internetu k tomuto prodeji, představuje omezení na základě účelu ve smyslu tohoto ustanovení, jestliže se po individuálním a konkrétním přezkumu znění i cíle této smluvní klauzule a právního i hospodářského kontextu, do kterého zapadá, s ohledem na vlastnosti dotčených výrobků jeví, že tato klauzule není objektivně odůvodněna.

Článek 4 písm. c) nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 ze dne 22. prosince 1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě musí být vykládán v tom smyslu, že bloková výjimka podle článku 2 uvedeného nařízení se nepoužije na smlouvu o selektivní distribuci, která obsahuje klauzuli, jež *de facto* zakazuje internet jako způsob uvádění smluvních výrobků na trh. Na takovou smlouvu se však může individuálně vztahovat výjimka upravená v čl. 101 odst. 3 SFEU, jsou-li naplněny podmínky tohoto ustanovení.

Podpisy.